

POSTANOWIENIE

Dnia 17 kwietnia 2013r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku II Wydział Karny w składzie:

Przewodniczący : SSA Dariusz Czajkowski

Protokolant : Barbara Mosiej

przy udziale Beaty Kwiećkowskiej - Prokuratora Prokuratury Okręgowej w Białymstoku, upoważnionej przez Prokuratora Apelacyjnego w Białymstoku do udziału w sprawie

po rozpoznaniu w sprawie **J. P. s. P.**

zażalenia wniesionego przez obrońcę skazanego

na postanowienie Sądu Okręgowego w Suwałkach

z dnia 13 marca 2013 r. sygn. akt II Kow 1081/12 (Pr)

w przedmiocie odmowy przerwy w karze

na podstawie art.437 § 2 k.p.k., art. 153 § 2 k.k.w. i art. 151 § 4 k.k.w.

p o s t a n a w i a

zmienić zaskarżone postanowienie w ten sposób, że:

- 1) **na podstawie art. 153 § 2 k.k.w. udzielić skazanemu J. P. s. P., ur. (...) w S. przerwy w odbywaniu kary 25 lat pozbawienia wolności oraz 65 dni pozbawienia wolności, orzeczonych wyrokiem Sądu Okręgowego w Olsztynie z dnia 12.03.2002r. sygn.akt II K 32/02 – na okres 1 (jednego) miesiąca od dnia opuszczenia zakładu karnego;**
- 2) **na podstawie art. 153 § 2 k.k.w. w zw. z art. 151 § 4 k.k.w. zobowiązać skazanego do zgłoszenia się i poddania się leczeniu w Klinice (...) Sp. z o.o. w P. ul. (...), w dniu 22 kwietnia 2013 roku o godzinie 12.45.**

UZASADNIENIE

Wyżej wymienionym postanowieniem Sąd Okręgowy w Suwałkach odmówił skazanemu J. P. udzielenia przerwy w odbywaniu kary 25 lat pozbawienia wolności orzeczonej wyrokiem Sądu Okręgowego w Olsztynie z dnia 12.03.2002r..

Rozstrzygnięcie to zaskarżył obrońca skazanego, zarzucając mu błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, a przejawiający się w uznaniu, że w realiach niniejszej sprawy brak jest okoliczności wyrażonych w art. 153 § 1 k.k.w. w zw. z art. 150 § 1 k.k.w., gdy tymczasem za udzieleniem skazanemu przerwy przemawiają względy zdrowotne uniemożliwiające wykonywanie kary pozbawienia wolności –stan po urazach stawu skokowego prawego z następstwem uszkodzenia wielotkankowego i okresowym stanem zapalnym, co uzasadnia udzielenie skazanemu przerwy tak, aby mógł on poddać się zabiegowi alloplastyki stawu skokowego prawego, który można zrealizować jedynie w warunkach wolnościowych.

Stawiając powyższy zarzut obrońca wniósł o zmianę zaskarżonego postanowienia poprzez jego uchylenie i uwzględnienie wniosku o udzielenie przerwy w odbywaniu kary pozbawienia wolności wobec skazanego.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Wniesione zażalenie skutkuje udzieleniem skazanemu przerwy na okres niezbędny do umożliwienia mu poddania się stosownym badaniom lekarskim oraz ustalenia aktualnej konieczności i terminu ewentualnego zabiegu operacyjnego. Ponieważ ustalenia ostatniego badania lekarskiego z dnia 7 grudnia 2012 r., wynikające z pisma Dyrektora Aresztu Śledczego w S., z dnia 13 grudnia 2012 r. (K.290), zdają się negować bezwzględne wskazania do zabiegu operacyjnego, podstawą decyzji o udzieleniu przerwy stanowił przepis art. 153 § 2 k.k.w., a nie art. 153 § 1 k.k.w. w zw. z art. 150 § 1 k.k.w. Jak bowiem podnosi się w doktrynie, w szczególnie uzasadnionych przypadkach, respektowanie zasady humanitaryzmu i poszanowania godności ludzkiej skazanego (art. 4 § 1 k.k.w.) może uzasadniać potraktowanie sytuacji zdrowotnej skazanego jako podlegającej ocenie w kategorii ważnych względów osobistych lub rodzinnych (por. K. Postulski, Kodeks karny wykonawczy. Komentarz. WKP 2012).

W ocenie Sądu Apelacyjnego- dotychczasowe postępowanie organów wykonujących orzeczenie o pozbawieniu J. P. wolności, toczące się już ponad dwa lata, nie zapewniło skazanemu w czasie jego pobytu w zakładach karnych rzeczywistego prawa do uzyskania niezbędnych świadczeń zdrowotnych z uwagi na schorzenie, które wedle opinii biegłego stanowi ciężką chorobę. Stało się tak pomimo faktu, że świetle sporządzonych na potrzeby niniejszej sprawy opinii biegłych, każda zwłoka w wydaniu decyzji o poddaniu skazanego zabiegowi operacyjnemu mogła wpłynąć na pogorszenie stanu jego zdrowia (por. opinie –K.228-229 i 236, K.24-25, 71).

Zgodnie z § 2 ust. i 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 14 czerwca 2012 r. w sprawie udzielania świadczeń zdrowotnych przez podmioty lecznicze dla osób pozbawionych wolności (Dz. U. z dnia 29 czerwca 2012 r. poz.738) w sytuacji, gdy z powodu uzasadnionego przypadku świadczenie zdrowotne (w tym badanie i porada lekarska, leczenie, badanie diagnostyczne, orzekanie i opiniowanie o stanie zdrowia – patrz § 2 ust. 1, 2, 6 i 11 cyt. rozporządzenia) nie może być udzielone osobie pozbawionej wolności przez podmiot leczniczy w zakładzie karnym, świadczenia takiego udziela się (podkr. S.A.) przez pozawięzienne zakłady lecznicze. Z kolei w myśl § 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości i Ministra Zdrowia z dnia 9 maja 2012 r. w sprawie szczegółowych warunków, zakresu i trybu współdziałania podmiotów leczniczych z podmiotami leczniczymi dla osób pozbawionych wolności w zakładach karnych i aresztach śledczych w zapewnieniu świadczeń zdrowotnych osobom pozbawionym wolności (Dz. U. z dnia 18 maja 2012 r. poz.547), zakres współdziałania podmiotów leczniczych z podmiotami leczniczymi dla osób pozbawionych wolności wyznaczają:

- 1) potrzeby udzielenia świadczeń zdrowotnych niezbędnych ze względu na stan zdrowia osoby pozbawionej wolności;
- 2) możliwości podmiotów leczniczych dla osób pozbawionych wolności do udzielenia osobie pozbawionej wolności świadczeń zdrowotnych niezbędnych ze względu na stan jej zdrowia (podkr. S.A.).

Uzasadnienie zaskarżonego postanowienia, akceptujące de facto dotychczasowe postępowanie administracji zakładu karnego, jako powody odmowy udzielenia przerwy wskazuje takie okoliczności, jak sprzeczne z wcześniejszymi opiniami biegłych, a zawarte w piśmie Dyrektora (K.290) wyniki konsultacji ortopedycznej z dnia 7 grudnia 2012r., brak zgody skazanego na warunki transportu do szpitala oraz nie ubieganie się przez niego lub jego obrońcę w ostatnim czasie o przepustkę lub przetransportowanie do Zakładu Karnego w P.. Taka motywacja zaskarżonej decyzji nie świadczy dobrze o zrozumieniu przez Sąd meriti wskazań Sądu Apelacyjnego, zawartych w poprzednim postanowieniu z dnia 8 listopada 2012r. o uchyleniu orzeczenia o odmowie udzielenia przerwy. Podnieść w tym miejscu należy, że nie tylko legalność, ale i prawidłowość wykonania kary pozbawienia wolności, realizująca się m. in. na badaniu zasadności wniosków i próśb skazanego oraz prawidłowości reakcji administracji zakładu karnego na nie – stanowi istotę nadzoru penitencjarnego, regulowanego przez przepisy zawarte w rozdziale V Kodeksu karnego wykonawczego (patrz w szczególności w art. 32, 33 i 35 k.k.w. oraz § 2 ust. 1 pkt. 15 i 16 rozporządzenia wykonawczego z dnia 26 sierpnia 2003 r. -Dz. U. Nr 152 poz. 1496 ze zm.).

W myśl art. 115 § 1 i § 5 k.k.w., skazanemu zapewnia się bezpłatne świadczenia zdrowotne, zaś służba zdrowia w zakładach karnych winna współdziałać z pozawięziennymi zakładami opieki zdrowotnej w leczeniu pacjentów

pozbawionych wolności, którym nie jest w stanie udzielić niezbędnej pomocy medycznej. W realiach niniejszej sprawy zaistniała sytuacja wręcz paradoksalna, bowiem J. P. od przeszło dwóch lat stara się o wykonanie na własny koszt zabiegu, który wedle opinii biegłych jest konieczny i pilny, a którego ani zakład karny, ani publiczna służba zdrowia nie są w stanie mu zapewnić. Skoro skazany znajduje się w izolacji, to kwestie związane z jego stanem zdrowia przestają być tylko jego sprawą prywatną i oczywistą rzeczą staje się, że to administracja zakładu karnego wraz z więzienną służbą zdrowia powinny uczynić wszystko, by leczenie to mu umożliwić. Mówią o tym wprost przepisy § 3 i § 4 cyt. rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości i Ministra Zdrowia z dnia 9 maja 2012 r. w sprawie szczegółowych warunków, zakresu i trybu współdziałania podmiotów leczniczych z podmiotami leczniczymi dla osób pozbawionych wolności w zakładach karnych i aresztach śledczych w zapewnieniu świadczeń zdrowotnych osobom pozbawionym wolności i całkowicie niezrozumiałym jest, że konsultacja medyczna została przeprowadzona w dniu 7.12.2012r. w B., chociaż z góry było wiadomo, że zabiegi alloplastyki nie są tam przeprowadzane. Nie było zatem podstaw, by to zakład położony najbliżej zakładu karnego w rozumieniu § 4 ust. 1 cyt. rozporządzenia, udzielał konsultacji w sprawie świadczenia medycznego, którego w ogóle nie wykonuje. Przeciwnie Kierownik Zakładu Opieki Zdrowotnej Aresztu Śledczego w S. już w dniu 24.04.2012r. stwierdził, że J. P. nie może być leczony w zakładzie karnym (K.214). Tezę tę kategorię potwierdził następnie biegły A. M. (K.228-229, 236), wskazując na pilną potrzebę wykonania zabiegu i zagrożenie schorzenia dla zdrowia skazanego w rozmiarze „ciężkim” w rozumieniu art.150 § 1 i § 2 k.k.w. Dokumenty te, znane jeszcze w dacie wydawania poprzedniej decyzji o odmowie udzielenia skazanemu przerwy, Sąd Okręgowy procedujący obecnie, całkowicie zbagatelizował. Również poprzednia krytyka Sądu Apelacyjnego w odniesieniu do decyzji Dyrektora Zakładu Karnego w S. o odmowie doprowadzenia skazanego na ustaloną w dniu 29.10.2012r. konsultację do Kliniki w P., którą to decyzję w swoim postanowieniu Sąd ten określił jako „całkowicie niezrozumiałą” i wskazująca na brak „oczekiwanej aktywności” Kierownika podmiotu leczniczego dla osób pozbawionych wolności - w kontekście przepisów zobowiązujących do współdziałania z innymi podmiotami leczniczymi, nie spowodowała żadnej reakcji organów wykonujących orzeczenie. Zamiast tego administracja Aresztu Śledczego w S., ponownie podjęła podobną decyzję, odmawiając skazanemu dowiezienia go na ustalone konsultacje (K.286, 299,306), tym razem ze względu m.in. na ze niezakaceptowany przez niego warunek opłacenia kosztów transportu.

Przypomnieć w tym miejscu należy, że art.115 § 6 k.k.w., który wyjątkowo zezwala dyrektorowi zakładu karnego na wydanie decyzji o leczeniu skazanego na jego koszt (w czym należy rozumieć również koszty konwoju na leczenie i niezbędne konsultacje) dotyczy sytuacji, gdy więzienna służba zdrowia jest w stanie zapewnić osobie pozbawionej wolności pomoc medyczną. Tylko taka interpretacja tego przepisu, odwołującego się do art. 115 § 4 k.k.w., może być uznana za racjonalną i nie kolidującą z prawem skazanego do uzyskania świadczeń zdrowotnych. Tymczasem w niniejszej sprawie- co wielokrotnie już podnoszono- stwierdzony przez biegłych jako konieczny zabieg alloplastyki nie może być w warunkach więziennej służby zdrowia w ogóle dokonany. Uzależnianie zatem przeprowadzenia konwoju -w celu umożliwienia przygotowania i przeprowadzenia tego zabiegu- od pokrycia przez skazanego kosztów transportu, wydaje się stać w sprzeczności nie tylko z zasadą zapewnienia skazanym bezpłatnych świadczeń zdrowotnych, bez których pokrycie niezbędnych do tego kosztów dodatkowych czyni to prawo tylko iluzorycznym, ale i z zasadą wyrażoną w przepisie art. 6 ustawy z dnia 9 kwietnia 2010 r. o Służbie Więziennej (Dz. U. z 2012 r. poz. 664 ze zm.), który stanowi, że koszty funkcjonowania tej służby ponosi Skarb Państwa. Niestety, decyzja administracji zakładu karnego znalazła bezkrytyczną aprobatę Sądu Okręgowego, co wynika z pisemnych motywów zaskarżonego postanowienia. Mało tego- Sąd ten sugeruje, by to z inicjatywy skazanego lub jego obrońcy, a nie organów wykonawczych (art.100 § 1 pkt.3 k.k.w.), nastąpiło przetransportowanie skazanego do Zakładu Karnego w P.. Jako argument Sąd ten podnosi również, że oskarżony, pozbawiony przecież wolności, jak i jego obrońca, który nie jest wszak pełnomocnikiem medycznym, nie przedłożyli żadnych dokumentów potwierdzających możliwość poddania skazanego konsultacjom, ze wskazaniem lekarza specjalisty i terminu badań, chociaż w aktach sprawy w kilku miejscach znajduje się adres tej Kliniki, nazwisko lekarza prowadzącego i jego telefon (patrz K.68, 69, 270 a). Nie stało więc nic na przeszkodzie, by w prosty sposób fakt, czy taki termin został ustalony, potwierdzić telefonicznie.

Przypomnieć zatem w tym miejscu należy kwestię- zdawałoby się- oczywistą i fundamentalną, że osoba pozbawiona wolności ma w sposób naturalny ograniczoną możliwość decydowania o sobie, zaś określony w art. 4 k.k.w., art. 41 ust. 4 Konstytucji, art. 4 Karty Praw Podstawowych oraz art. 3 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych

Wolności wymóg humanitarnego traktowania skazanych nakłada na organy Państwa, które karę tę wykonują, obowiązek zapewnienia warunków urzeczywistniającego realne prawo do opieki zdrowotnej. W systemie polskiego prawa szereg instrumentów zawartych w przepisach Kodeksu karnego wykonawczego oraz w przytoczonych wcześniej rozporządzeniach wykonawczych do art. 115 § 9 i § 10 k.k.w.- umożliwia realizację tego obowiązku.

Z tych powyższych względów, należało zaskarżone postanowienie zmienić i udzielić J. P. przerwy potrzebnej na dokonanie we własnym zakresie niezbędnych badań, wyznaczonych tym razem na dzień 22.04.2013r. (vide pismo obrońcy z kliniki (...) z dnia 12.04.2013r.) i umożliwienie mu ustalenia terminu zabiegu, skoro przez ponad dwuletni okres organy wykonujące orzeczenie nie były w stanie mu tego zapewnić. W okresie krótkotrwałej przerwy skazany po dokonaniu tych czynności, w zależności od wskazań medycznych, w tym ustalenia aktualnej niezbędności i wyznaczenia terminu zabiegu- będzie mógł wystąpić o jej przedłużenie - lub w oparciu o art. 153 §3 k.k.w. udzielenie nowej- na dalszy, oznaczony okres, jeśli termin zabiegu zostanie odroczone. Powściągliwość Sądu odwoławczego, który okres przerwy określił tylko na jeden miesiąc, jak też poddanie J. P. dodatkowym obostrzeniom związanym z jej udzieleniem, podyktowana była nie tylko brakiem najbardziej aktualnych informacji o stanie jego zdrowia w dacie orzekania- za co trudno przecież skazanego winić- ale i ograniczonym do niego zaufaniem w związku z charakterem czynu, za który został on skazany, jak też potrzebą kontroli realizacji celów, na które przerwa została udzielona, a których będzie władny dokonać Sąd I instancji w trybie art. 14 § 1 k.k.w. w zw. z art.153 § 2 zd. drugie k.k.w. i w zw. z art. 151 § 5 k.k.w.

Z tych względów Sąd Apelacyjny orzekł jak w postanowieniu.